

УДК 343.131(477)

DOI <https://doi.org/10.32849/2663-5313/2020.8.48>**Марія Сіроткіна,**

канд. юрид. наук,

докторантка кафедри правосуддя

Київського національного університету імені Тараса Шевченка

ІНІЦІУВАННЯ УКЛАДЕННЯ УГОДИ ПРО ПРИМИРЕННЯ В КРИМІНАЛЬНОМУ ПРОВАДЖЕННІ

У статті на основі чинного кримінального процесуального законодавства, наукових досліджень і судової практики досліджуються особливості ініціювання під час укладення угоди про примирення в кримінальному провадженні.

Установлено, що законодавче закріплення та практична реалізація угоди про примирення в кримінальному процесуальному праві України є втіленням ідеї відновного або реституційного правосуддя. Саме концепція відновного правосуддя стала однією з вагомих і визначних тенденцій розвитку сучасного судочинства у світі. Результатом здійснення відновного правосуддя може стати укладення добровільної угоди про примирення, у якій задовольняються інтереси як потерпілої сторони, так й особи, що підозрюється чи обвинувачується в учиненні кримінального правопорушення.

Відповідно до положень національного кримінального процесуального законодавства (п. 1 ч. 1 ст. 469 КПК України), угода про примирення може бути укладена лише з потерпілим і підозрюваним чи обвинуваченим. Інші особи – їхні захисники, представники, законні представники – як убачається зі змісту цієї норми, сторонами угоди бути не можуть. Водночас у деяких випадках мають місце певні особливості.

Зокрема, угода про примирення також може укладатися, якщо її сторонами чи стороною є неповнолітні. У такому разі угода укладається за участю законних представників і захисників неповнолітніх. При цьому, якщо неповнолітній досяг шістнадцятирічного віку, він має право укласти угоду про примирення самостійно, але за наявності згоди його законного представника. Якщо ж неповнолітній не досяг шістнадцяти років, угоду про примирення за його згодою укладає законний представник неповнолітнього. Укладення угоди у випадку, якщо неповнолітній заперечує проти такої угоди, не допускається. Такий підхід варто використовувати й тоді, коли укладається угода про визнання винуватості з неповнолітнім підозрюваним або обвинуваченим. Однак у судовій практиці трапляються випадки, коли суди допускають помилки та не дотримуються цієї вимоги.

Зроблено висновок, що ефективним додатковим способом досягнення угоди може стати процедура медіації за участю професійних і спеціально підготовлених медіаторів за умови прийняття відповідного спеціального закону, які допоможуть віднайти бажаний шлях до компромісу для сторін кримінально-правового конфлікту.

Ключові слова: компроміс, медіація, потерпілий, примирення, угода.

Постановка проблеми. Ефективним шляхом вирішення правового конфлікту під час учинення кримінального правопорушення стала можливість досягнути компромісу між потерпілим і підозрюваним (обвинуваченим) шляхом укладення угоди про примирення між ними.

Із запровадженням цього особливого порядку в кримінальному процесі передбачалося, що з появою глави 35 «Кримінальне провадження на підставі угод» у кримінальному процесуальному законодавстві значно спроститься процедура розгляду певної категорії кримінальних справ, скоротяться строки тримання осіб під вартою, загальні процесуальні строки розгляду справ. Перші

результати реалізації цих положень Кримінального процесуального кодексу України (далі – КПК) підтвердили такі очікування. Зі статистичної інформації вбачається збереження тенденції до подальшого активного застосування інституту угод у кримінальному судочинстві. Аналіз динаміки показників застосування положень КПК у судовій практиці ще на початку впровадження цих особливих порядків засвідчив, що кількість затверджених вироком угод за останні місяці є сталою, без суттєвих коливань, і становить у середньому майже 3000 затверджених угод на місяць. Натомість кількість постановлених судом судових рішень про відмову в затвердженні угоди коливається в межах

від 70 до 250 ухвал на місяць і має незначну тенденцію до збільшення.

Водночас, незважаючи на позитивну динаміку затверджених вироків на підставі угод, з огляду на те що цей інститут є новим для кримінального судочинства, його механізм ще не відпрацьовано судовою практикою та достатньою мірою не досліджено науковою доктриною, а також беручи до уваги появу нових формулювань, підходів та оціночних категорій у новому КПК, актуальним і необхідним є подальше вдосконалення цього інституту та вивчення й узагальнення судової практики здійснення кримінального провадження на підставі угод [4].

Проблеми досягнення угоди про примирення в кримінальному провадженні України стали предметом уваги багатьох вітчизняних і зарубіжних науковців, серед яких – О.В. Александренко, І.В. Басиста, Р.Ф. Аракелян, І.В. Гловюк, М.Є. Дирдін, Є.О. Курта, В.Т. Маляренко, Ю.І. Микитин, Р.В. Новак, І.В. Паризький, І.А. Тітко, Н.О. Турман, Г.Є. Тюрін та інші. Однак варто наголосити, що окремих наукових досліджень на монографічному рівні за останні роки не проводилося, що вказує на актуальність і недостатню розробленість означеної теми та викликає низку запитань у практичній діяльності працівників слідчих підрозділів, прокуратури, суду й адвокатів.

Мета статті – на основі чинного кримінального процесуального законодавства, наукових досліджень і судової практики дослідити особливості ініціювання під час укладення угоди про примирення в кримінальному провадженні.

Виклад основного матеріалу. Як зазначає Н.О. Турман, законодавче закріплення та практична реалізація угоди про примирення в кримінальному процесуальному праві України є втіленням ідеї відновного, так званого реституційного, правосуддя. Саме концепція відновлювального правосуддя стала однією з вагомих тенденцій розвитку сучасного судочинства у світі. Результатом здійснення відновного правосуддя може стати укладення добровільної угоди про примирення, у якій задовольняються інтереси як потерпілої сторони, так й особи, що підозрюється чи обвинувачується в учиненні кримінального правопорушення. Отже, угода про примирення в кримінальному процесі покликана забезпечити якнайшвидше й повне відновлення прав потерпілого за рахунок дій обвинуваченої особи [2, с. 273].

Варто зазначити, що в багатьох країнах світу широко впроваджуються можливості застосування відновних процедур у кри-

мінальному судочинстві, а також прийняті й використовуються міжнародні правові акти, що стосуються примирення потерпілого з винуватою особою. Зокрема, до них можна зарахувати Рамкове рішення Ради ЄС «Про місце жертв злочинів у кримінальному судочинстві» від 15 березня 2001 року; Резолюцію ПАРЄ «Укладання угод у кримінальному провадженні: необхідність мінімальних стандартів для систем відмови від судового розгляду» № 2245 (2018); Рекомендацію Комітету міністрів Ради Європи державам-членам стосовно заходів щодо недопущення і скорочення надмірного робочого навантаження на суди № R (86) 12; Рекомендацію Комітету міністрів Ради Європи державам-членам «Стосовно спрощення кримінального правосуддя» № 6 R (87) 18; Рекомендацію Res (2005) 9 Комітету Міністрів Ради Європи державам-членам щодо захисту свідків та осіб, які співпрацюють з правосуддям, ухвалену Комітетом Міністрів Ради Європи на 924-му засіданні заступників міністрів 20 квітня 2005 року; Рекомендацію Комітету міністрів державам-членам «Щодо положення потерпілого в рамках кримінального права та кримінального процесу» від 28 червня 1985 року № R (85) 11; Рекомендацію Комітету міністрів Ради Європи державам-членам від 15. вересня 1999 року № R (99) 19 тощо.

Інтеграція України у світову та європейську спільноту вимагає від нашої держави адаптування національного законодавства до міжнародних стандартів і зобов'язань. Особливо це стосується кримінального процесу, через який здійснюється охорона важливих конституційних прав, свобод та інтересів громадян, з урахуванням реалій розвитку українського суспільства. Сучасна міжнародна та європейська концепція захисту прав людини, яка відображена в низці міжнародних документів, свідчить про тенденції відмови світової спільноти від виключно каральної реакції на злочин, яка не може належним чином забезпечити права як осіб, що його вчинили, так і потерпілих. Це зумовлює необхідність закріплення нового підходу до кримінального процесу, який реалізується через концепцію відновного правосуддя [3, с. 4].

Згідно з вимогами кримінального процесуального закону, угода про примирення може бути укладена лише з переліченими в п. 1 ч. 1 ст. 469 КПК особами – потерпілим і підозрюваним чи обвинуваченим. Інші особи – їхні захисники, представники, законні представники – як убачається зі змісту цієї норми, сторонами угоди бути не можуть. Водночас у деяких випадках мають місце певні особливості.

Так, потерпілим у кримінальному провадженні, згідно зі ст. 55 КПК, може бути фізична особа, якій кримінальним правопорушенням завдано моральної, фізичної або майнової шкоди, а також юридична особа, якій кримінальним правопорушенням завдано майнової шкоди [4].

Щодо особливостей ініціювання й укладення угоди про примирення юридичної особи-потерпілої від кримінального правопорушення та підозрюваного чи обвинуваченого свої роз'яснення надав ВССУ в Постанові від 11 грудня 2015 року № 13. Зокрема, угода про примирення може бути укладена з юридичною особою (потерпілим) незалежно від її організаційно-правової форми та форми власності за умови заподіяння останній кримінальним правопорушенням майнової шкоди. Представляє інтереси останньої в разі заподіяння кримінальним правопорушенням такої шкоди, в тому числі під час укладення угоди, представник юридичної особи (керівник юридичної особи, інша особа, уповноважена законом або установчими документами, працівник юридичної особи за дорученням керівника юридичної особи за довіреністю на представництво, а також особа, яка має право бути захисником у кримінальному провадженні, згідно з укладеною з нею угодою на представництво). До матеріалів кримінального провадження мають додаватися копії завірених належним чином документів, що підтверджують правомочність конкретної особи представляти інтереси першої, а в угоді, так само як і в судовому рішенні за результатами її розгляду, у вступній/резолютивній частині при посиланні на представника варто зазначити вид цих документів.

Угода про примирення також може укладатися, якщо її сторонами чи стороною є неповнолітні. У такому разі угода укладається за участю законних представників і захисників неповнолітніх. При цьому якщо неповнолітній досяг шістнадцятирічного віку, він має право укладати угоду про примирення самостійно, але за наявності згоди його законного представника. Якщо ж неповнолітній не досяг шістнадцяти років, угоду про примирення за його згодою укладає законний представник неповнолітнього. Про надання згоди неповнолітнім, його законним представником у наведених вище випадках обов'язково має бути зазначено в угоді про примирення та засвідчено їх підписом. Укладення угоди про примирення у випадку, якщо неповнолітній заперечує проти такої угоди, не допускається. Такий підхід варто використовувати й тоді, коли укладається угода про визнання винуватості з неповнолітнім підозрюваним/обвинуваченим [5]. Судова

практика це положення розуміє як таке, що угода про примирення може бути укладена лише з неповнолітнім особисто. Згідно з ч. 4 ст. 58 КПК, представник користується процесуальними правами потерпілого, інтереси якого він представляє, за винятком процесуальних прав, реалізація яких здійснюється безпосередньо потерпілим і не може бути доручена представникові. Зважаючи на викладене, неправильно є практика укладення угод і, відповідно, їх затвердження з неналежними особами, зокрема з представником неповнолітнього потерпілого (наприклад, вирок Кременського районного суду Луганської області від 6 лютого 2013 року в справі № 414/169/13-к) [6]. Однак, на нашу думку, у наведених випадках такі тлумачення вищезазначеної норми закону мають певні неточності, а саме: неповнолітній у віці 16 років усе ж таки не укладає угоду самостійно, а здійснює це *de facto* його законний представник. Вочевидь, «згоду» потерпілого варто розуміти як факт того, що він угоду укладає самостійно *de jure*.

Підозрюваним, відповідно до ч. 1 ст. 42 КПК і з урахуванням змісту ч. 5 ст. 469 КПК, варто розуміти особу, якій у порядку, передбаченому статтями 276–279 КПК, повідомлено про підозру, а обвинуваченим (підсудним) – особу, обвинувальний акт щодо якої передано до суду в порядку, визначеному законом (ч. 2 ст. 42 КПК). Статус особи, стосовно якої здійснюється кримінальне провадження, законодавець пов'язав із відповідною стадією провадження: особа має статус підозрюваного на стадії досудового розслідування, обвинуваченого (підсудного) – під час судового провадження в суді першої та апеляційної інстанцій (у разі оскарження судового рішення). У зв'язку з наведеним неправильним є вживання терміна «обвинувачений» у змісті угоди (незалежно від її виду) чи обвинувального акта (наприклад, угода про примирення від 25 червня 2013 року в матеріалах кримінального провадження № 359/6662/13-к або угода про визнання винуватості від 12 червня 2013 року в матеріалах кримінального провадження № 359/6146/13-к Бориспільського міськрайонного суду Київської області); терміна «підозрюваний» у матеріалах судового провадження чи судових рішеннях суду першої інстанції, ухвалених за результатами чи під час судового провадження (наприклад, вирок Острозького районного суду Рівненської області від 30 серпня 2013 року в справі № 567/1115/13-к, вирок Великоолександрівського районного суду Херсонської області від 18 листопада 2013 року в справі № 650/1643/13-к) [1].

Окрім того, ініціаторами укладення угоди про примирення не можуть бути не лише представники потерпілого, підозрюваного або обвинуваченого, а й адвокати, прокурори, слідчі чи інші особи. Як роз'яснив Верховний Суд України в Постанові від 31 березня 2016 року № 5-27ксл16, прокурор зобов'язаний здійснювати нагляд за додержанням законів під час проведення досудового розслідування у формі процесуального керівництва досудовим розслідуванням (ст. 36 КПК), що покладає на нього відповідальність за додержання закону як під час досудового розслідування, так і за кінцеве законне рішення в кримінальному провадженні. Це, у свою чергу, має сприяти активній правовій позиції прокурора під час укладення відповідних угод у кримінальному провадженні. Але варто зазначити, що ступінь активності прокурора в процесі укладення відповідних угод залежить безпосередньо від виду угоди, яка укладається в кримінальному провадженні. Так, ініціювання й укладення угоди про примирення невідконтрольне прокурору, на відміну від угоди про визнання винуватості [7].

Також варто зауважити, що, згідно зі ст. 52 КПК, участь адвоката під час ініціювання укладення угоди про примирення не є обов'язковою, як і подальша його участь у процесі, на відміну від ініціювання угоди про визнання винуватості (п. 9 ч. 2 ст. 55 КПК). Отже, він також не може бути ініціатором укладення такої угоди.

Аналізуючи вищезазначене, варто констатувати, що в цьому випадку, якщо потерпілий, підозрюваний чи обвинувачений не досягли 16-річного віку, за їхньою добровільною згодою та клопотанням ініціатором укладення угоди може виступити їхній законний представник.

Законодавчо передбачено, що домовленості стосовно угоди про примирення можуть проводитися самостійно потерпілим і підозрюваним чи обвинуваченим, захисником і представником або за допомогою іншої особи, погодженої сторонами кримінального провадження (крім слідчого, прокурора або судді) (ч. 1 ст. 469 КПК України).

У науковій літературі часто виникають дискусії з приводу того, хто може бути «іншою особою», зазначеною в ст. 469 КПК. У багатьох науковців така «інша особа» зазвичай асоціюється з медіатором [8, с. 823; 9, с. 12; 10, с. 90–92], а весь інститут примирення в кримінальному провадженні – з процедурою медіації. Медіація (з англ. *Mediation* – посередництво) – вид альтернативного врегулювання спорів, метод вирішення спорів із залученням посередника (медіатора), який

допомагає сторонам конфлікту налагодити процес комунікації й проаналізувати конфліктну ситуацію так, щоб вони самі змогли обрати той варіант рішення, який би задовольняв інтереси й потреби всіх учасників конфлікту [11].

Робота уряду та Верховної Ради України щодо запровадження медіації в Україні не стоїть на місці. Запровадження медіації в Україні включено до плану дій щодо підвищення позиції України в рейтингу Світового банку «Ведення бізнесу» («Doing Business») (пункт 23), затвердженого Розпорядженням Кабінету Міністрів України від 4 грудня 2019 року № 1413-р. Міністром юстиції України 7 серпня 2019 року підписано від імені України Конвенцію Організації Об'єднаних Націй про Міжнародні угоди щодо врегулювання спорів за результатами медіації (Сінгапурська конвенція про медіацію). Програмою діяльності Кабінету Міністрів України, прийнятою Постановою Уряду від 29 вересня 2019 року № 849 і схваленою Постановою Верховної Ради України від 4 жовтня 2019 року № 188-ІХ, передбачено мету 12.2 «Сторона договору захищена від його невиконання». Одним із механізмів досягнення вказаної мети, відповідно до положень зазначеної Програми, є створення, зокрема, ефективної системи медіації, що має значно розвантажити судову систему на користь інструментів, до яких у сторін договору буде довіра [12].

Варто зазначити, що суттєві якісні зміни в цьому напрямі є. Закону «Про медіацію» в Україні на тепер немає, однак відповідний законопроект від 19 травня 2020 року № 3504 15 липня 2020 року прийнятий Верховною Радою України в першому читанні [13], що є вкрай необхідним і доцільним.

На підставі аналізу положення КПК, згідно з яким угода про примирення в кримінальних провадженнях щодо злочинів, пов'язаних із домашнім насильством, може бути укладена лише за ініціативою потерпілого, його представника або законного представника (ч. 1 ст. 469), можна дійти висновку, що законодавець у цьому разі вчинив цілком правильно, оскільки потерпіла особа в разі заподіяння їй такого насильства потребує особливого захисту, так як її кривдником є особа, з якою вона спільно проживає або пов'язана спільним побутом. Тому саме потерпіла особа й повинна володіти не лише пріоритетом в ініціюванні угоди про примирення, а й виключним правом на таке ініціювання. Таким же правом володіє й представник потерпілої особи від домашнього насильства.

Як зазначалося вище, якщо потерпілий є неповнолітнім, недієздатним чи обмежено

дієздатним, таким правом наділяється законний представник. Якщо ж дії чи інтереси законного представника суперечать інтересам особи, яку він представляє, за рішенням прокурора, слідчого судді, суду такий законний представник замінюється іншим із числа осіб, визначених ст. 44 КПК, до яких належать батьки (усиновлювачі), а в разі їх відсутності опікуни чи піклувальники особи, інші близькі родичі чи члени сім'ї, а також представники органів опіки й піклування, установ та організацій, під опікою чи піклуванням яких перебуває неповнолітній, недієздатний чи обмежено дієздатний [4].

У пунктах 6 і 7 ст. 20 Закону України «Про запобігання та протидію домашньому насильству» додатково роз'яснюється, що питання надання допомоги постраждалим недієздатним особам вирішують їхні опікуни, а якщо опікуни є кривдниками постраждалих осіб або ухиляються від захисту їхніх прав та інтересів – органи опіки й піклування. Питання надання допомоги постраждалим дітям вирішують їхні батьки, інші законні представники дитини, а якщо батьки, інші законні представники дитини є кривдниками дитини або ухиляються від захисту прав та інтересів дитини – органи опіки та піклування, у тому числі за зверненням родичів дитини (баби, діда, повнолітніх брата, сестри), мачухи або вітчима дитини, якщо вони не є кривдниками [14].

Висновки

Як свідчить аналіз наукової літератури та судової практики, досягнення угоди про примирення між потерпілим і підозрюваним (обвинуваченим) є дієвим компромісним способом вирішення правового спору. Однак часто судами досі допускаються помилки під час її укладення, хоч в законі, здавалося б, досить чітко відображено процесуальний порядок і процедуру укладання. Водночас ефективним додатковим способом вирішення кримінально-правового конфлікту шляхом досягнення компромісу поряд з угодою про примирення потерпілого з підозрюваним (обвинуваченим), безумовно, може стати й процедура медіації з участю в ній професійних і спеціально підготовлених медіаторів за умови прийняття спеціального закону.

Список використаних джерел:

1. Узагальнення судової практики здійснення кримінального провадження на підставі угод : Лист Вищого спеціалізованого суду з розгляду цивільних і кримінальних справ від 22 січня 2014 року. *Закон і бізнес*. 2014. № 28 (1170) ; № 29 (1171). URL: [https://zib.com](https://zib.com.ua/ua/print/92557uzagalnennya_vssu_sudovoi_praktiki_zdiysnennya_kriminalnogo_.html)

ua/ua/print/92557uzagalnennya_vssu_sudovoi_praktiki_zdiysnennya_kriminalnogo_.html.

2. Турман Н. Поняття та значення угоди про примирення у кримінальному процесі України. *Підприємництво, господарство і право*. 2017. № 12. С. 273–277.

3. Дубовик О.І. Теоретико-правові аспекти відновного правосуддя. *Право і громадянське суспільство*. 2015. № 2. С. 4–21.

4. Кримінальний процесуальний кодекс України від 13 квітня 2012 року № 4651-VI / *Верховна Рада України*. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/4651-17>.

5. Про практику здійснення судами кримінального провадження на підставі угод : Постанова Пленуму Вищого спеціалізованого суду з розгляду цивільних і кримінальних справ від 11 грудня 2015 року № 13. URL: <https://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/v0013740-15>.

6. Вирок Кременського районного суду Луганської області від 6 лютого 2013 року в справі № 414/169/13-к (провадження № 1-кп/414/12/2013). URL: <https://ips.ligazakon.net/document/SO9976>.

7. Постанова Верховного Суду України від 31 березня 2016 року № 5-27к16 у справі за заявою заступника Генерального прокурора України про перегляд ухвали колегії суддів судової палати у кримінальних справах Вищого спеціалізованого суду України з розгляду цивільних і кримінальних справ від 8 грудня 2015 року. URL: <https://sudpraktika.wordpress.com/%D1%81%D1%82%D0%B0%D1%82%D1%82%D1%8F-286>.

8. Кримінальний процесуальний кодекс України : науково-практичний коментар / відп. ред. : С.В. Ківалов, С.М. Міщенко, В.Ю. Захарченко. Харків : Одиссей, 2013. 1104 с.

9. Басиста І.В. Практичні проблеми укладення угод про примирення у кримінальному провадженні. *Вісник кримінального судочинства*. 2017. № 1. С. 11–19.

10. Саєнко Г.Ю. Провадження на підставі угод у кримінальному процесі України : дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.09. Київ : НАВС, 2017. 243 с.

11. Юридична енциклопедія : у 6 т. / НАН України. Ін-т держави і права імені В.М. Корецького ; голова редкол. Ю.С. Шемшученко ; редкол. : М.П. Зяблюк, В.Д. Горбатенко. Київ : Вид-во «Українська енциклопедія» імені М. П. Бажана, 2001. Т. 3 : К – М. 792 с.

12. Висновок Комітету з питань правової політики ВРУ до проекту Закону України «Про медіацію» від 28 грудня 2019 року № 2706. URL: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=67831.

13. Про медіацію : Проект Закону України від 19 травня 2020 року № 3504. URL: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=68877.

14. Про запобігання та протидію домашньому насильству : Закон України від 7 грудня 2017 року № 2229-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2229-19>.

Mariia Sirotkina. Initiation of a conciliation agreement in criminal proceedings

On the basis of the current criminal procedure law, scientific research and judicial practice the article examines peculiarities of initiating and concluding a conciliation agreement in criminal proceedings.

It is established that the legislative consolidation and practical implementation of the conciliation agreement in the criminal procedure law of Ukraine is the embodiment of the idea of restorative, so-called restitution, justice. It was that the concept of restorative justice has become one of the distinctive trends in the development of modern justice in the world. Restorative justice can result in the conclusion of a voluntary conciliation agreement that satisfies the interests of both the victim and the person suspected or accused of committing a criminal offense.

According to the requirements of the national criminal procedure law (s.1 p. 1 Art. 469 CCP of Ukraine), a conciliation agreement shall be concluded only with the victim and the suspect or accused. Other participants – defenders, representatives, legal representatives thereof – as prescribed in the content of this provision, shall not be entitled to act. However, in some cases, there are some features.

In particular, a conciliation agreement may also be concluded if its parties or participant are minors. In this case, the agreement is concluded with participation of legal representatives and defenders of minors. Thus, if the minor has reached the age of sixteen, he has the right to enter into a conciliation agreement independently, but with the consent of his legal representative. If the minor has not reached the age of sixteen, the conciliation agreement with his consent is concluded by the legal representative of the minor. In the event that a minor objects to such an agreement the conclusion of an agreement is not allowed. This approach should also be used when entering into a plea agreement with a juvenile suspect or accused. However, courts often make mistakes and do not comply with this requirement.

It is concluded that an effective additional way to enter into an agreement will be facilitated by a mediation procedure with participation of professional and specially trained mediators, subject to the adoption of the relevant law.

Key words: compromise, mediation, victim, reconciliation, agreement.

